جەنگی ئەمریکا و ئیسرائیل لەگەڵ ئێران: هەرێمی کوردستان وەک بەرەیەکی نوێی ڕووبەڕووبوونەوە

نەوزاد هێتوتی، دکتۆرا لە سیاسەتی دەرەوەی ئەمریکا بەرامبەر ڕۆژهەڵاتی ناڤین و پرسی کورد-زانکۆی لێستەر- پرۆفیسۆری یاریدەدەر لە بەشی پەیوەندییە نێودەوڵەتییەکان و دیپلۆماسی/ زانکۆی سەلاحەددین

هێرشی ڕاستەوخۆی ئێران بۆ سەر هەرێمی کوردستان: هۆکار و ڕەهەندەکان

لەدوای دەستپێکردنی هێرشی سەربازیی ئەمریکا و ئیسرائیل دژی ئێران لە ٢٨ی شوباتی ٢٠٢٦، هەرێمی کوردستان ڕووبەڕووی هێرشی توندی درۆنی و مووشەکیی ئێران و میلیشیاکانی لە عێراق بووەوە. ئەمەیش لە کاتێکدا بوو کە هەر لە سەرەتای جەنگەوە هەرێمی کوردستان بەڕوونی ڕای گەیاند کە بەشێک نییە لەم ململانێیە. لەم بارەیەوە، حکوومەتی هەرێم لە ڕاگەیەنراوێکدا جەختی لەوە کردووە کە هەرێم فاکتەری ئاشتی و سەقامگیرییە و، سیاسەتەکانی لەسەر بنەمای بێلایەنی و دوورکەوتنەوە لە ململانێ بنیات نراوە. هەروەها، جەختی لەوە کردووەتەوە کە هەرێم هیچ کات نابێتە مەترسی بۆ سەر ئاسایشی وڵاتانی دراوسێ.

ڕاستییەکەی، لەدوای کوژرانی قاسم سولەیمانی لە ساڵی ٢٠٢٠، ئێران بە شێوەیەکی سەرەکی هەرێمی کوردستانی کردووەتە مەیدانی شەڕ و جەنگ بۆ گەیاندنی پەیام بە ئەمریکا، ئیسرائیل و هاوپەیمانەکانیان. دوای کوشتنی "ژینا ئەمینی" (مەهسا)، کچی کوردی ئێرانی و، دەستپێکردنی خۆپیشاندانەکان لە سێپتەمبەری ٢٠٢٣، ئێران هێرشەکانی دژی هەرێمی کوردستان توندتر کرد.

لەم چوارچێوەیەدا، سوپای پاسداران بارەگاکانی هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردی ڕۆژهەڵاتی لە هەرێم بۆردوومان کرد. ئەوکات، بیانووکانی ئێران ئەوە بوو کە گوایە هێزەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردی دەستیان لە خۆپیشاندانەکانی ئێران هەیە. تەنانەت ئیسماعیل قائانی، فەرماندەی فەیلەقی قودس، هەڕەشەی توندی لە هەرێم کرد و ڕای گەیاند کە ئەگەر گرووپەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کورد لەناو خاکی عێراق لە چەک دانەماڵرێن، ئێران ئۆپەراسیۆنی زەمینی لەناو خاکی هەرێمی کوردستان ئەنجام دەدات.

لەدوای دەستپێکردنەوەی هێرشەکانی ئەمریکا و ئیسرائیل بۆ سەر ئێران لە ٢٨ی شوباتی ٢٠٢٦، تاران و گرووپە میلیشیاکانی لە عێراق جارێکی تر هەرێمی کوردستانیان کردە مەیدانی

جەنگ و، هێرشی بەرفراوانیان کردە سەر هەرێم. خوێناویترین هێرش کە ڕاستەوخۆ لەلایەن هێزەکانی ئێرانەوە ئەنجام درا، لە ٢٤ی ئاداری ٢٠٢٦ بوو؛ کاتێک بارەگای هێزەکانی پێشمەرگەی لە سۆران لە پارێزگای هەولێر کرایە ئامانج، کە بەلایەنی کەمەوە شەش پێشمەرگە شەهید بوون و نزیکەی ٣٠ کەسیش بریندار بوون.

ئێران بانگەشەی ئەوەی کرد کە بنکەیەکی ئەمریکی و ئیسرائیلیی لە فڕۆکەخانەی هەولێر کردووەتە ئامانج. بەڵام ئەوەی ڕاستی بێت، ئێران بەئەنقەست بنکەکانی پێشمەرگەی کردە ئامانج. جگە لەوەیش، ئێران بەردەوام بووە لە بەئامانجگرتنی کەمپەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردەکانی ئێران لە هەرێمی کوردستان.

هەروەها لە گەرمەی هێرشە ڕاستەوخۆکانی ئێران بۆ سەر هەرێمی کوردستانی، بەرپرسانی ئێران بەردەوام هەڕەشەیان لە دەسەڵاتدارانی هەرێم دەکرد و جەختیان لەسەر ئەوە دەکردەوە کە ئەگەر ڕێگە بدەن گرووپەکانی ئۆپۆزیسیۆن بچنە ناو خاکی ئێرانەوە هەموو دامەزراوەکانی هەرێمی کوردستان دەکەنە ئامانج. لەم ڕووەوە، لە ٦ی ئاداری ٢٠٢٦، ئەنجومەنی بەرگریی ئێران لە ڕاگەیەنراوێکدا جەختی لەوە کردەوە کە ئەگەر هێزە کوردییەکان بچنە ناو سنوورەکانی ئێران، هەموو دامەزراوە و بنکەکانی هەرێمی کوردستان دەکاتە ئامانج. هەروەها، وتەبێژی خاتەمولئەنبیا لە هەمان ڕۆژدا ئاگادارییەکی توندی ئاراستەی حکوومەتی هەرێمی کوردستان کرد و وتی، هەر هەوڵێک بۆ جێگیرکردنی هێزی دوژمن لە ناوچە سنوورییەکانی ئێران، ڕووبەڕووی وەڵامێکی توندی هێزە چەکدارەکانی ئێران دەبێتەوە.

لێرەدا پرسیاری سەرەکی و گرنگ ئەمەیە: بۆچی ئێران بەردەوام هەرێمی کوردستان بۆردوومان دەکات؟ گرنگترین هۆکار و فاکتەرەکانی پشت توندبوونی هێرشەکانی ئێران بۆ سەر هەرێم، بەتایبەت لە گەرمەی جەنگی ئەمریکا و ئێران کامانە بوون؟ ئەوەی ڕاستی بێت فاکتەرە سەرەکییەکانی هێرشە بەردەوامەکانی ئێران بۆ سەر هەرێمی کوردستان، بەتایبەت دوای هێرشەکانی ئەمریکا، پەیوەندییان بە چەند خاڵێکی گرنگەوە هەیە: یەکەم، ئێران هەستی بە مەترسیی ڕاستەقینە دەکرد کە هێزە کوردییەکانی ئێران ببنە بەشێک لەو جەنگە و لەلایەن ئەمریکاوە بۆ دژایەتیکردنی ئێران و ڕووخانی سیستەمی سیاسیی ئەو وڵاتە بەکار بهێنرێن. بۆیە، بەرپرسانی ئێران بەردەوام هەوڵیان دەدا کە لە ڕێگەی هێرشکردنە سەر هەرێم، هەم گوشار دروست بکەن و هەم ئەو پەیامە بە دەسەڵاتدارانی کورد بگەیەنن کە هەر بەشداربوونێکی کورد لەو جەنگەدا ڕووبەڕووی وەڵامێکی یەکلاکەرەوە و توندی تاران دەبێتەوە؛ وەک چۆن لە ڕاگەیەنراوەکانیاندا ئاماژەیان پێ دەکرد. بەتایبەتی، ئێران نیگەران بوو لەو ڕاپۆرتانەی لە سەرەتای جەنگەکەدا بڵاو بوونەوە کە ئەمریکا و ئیسرائیل هەوڵیان داوە هێزە کوردییەکانی ئێران بۆ لاوازکردنی دەسەڵاتی ئێران و هەڵگیرساندنی خۆپیشاندان لە ناوچەکانی دیکەی ئەو وڵاتە بەکار بهێنن. ئەمە نیگەرانییەکی گەورەی لە تاران دروست کرد بوو؛ بەتایبەت کە ئێران دانیشتووانێکی زۆری کوردی هەیە و هەر بەشداربوونێکی کورد دەتوانرا هاوکێشەکان بە شێوەیەکی گەورە گۆڕانکاریی بەسەردا بهێنێت و کێشەیەکی گەورە بۆ ڕژێمی ئێران بخوڵقێنێت.

دووەم، ئێران بەردەوام هەرێمی کوردستان وەک هاوپەیمانێکی نزیکی ئەمریکا لە عێراقدا دەزانێت و، وەک هێزێک سەیری دەکات کە زیان لە پێگە و بەرژەوەندییەکانی ئێران دەدات؛ بەتایبەت ئێران وای دەبینێت کە هەرێمی کوردستان تەنیا ناوچەیەکە لە عێراقدا کە لەژێر کاریگەریی ڕاستەوخۆی ئێراندا نییە و سیاسەتی ئێران لە عێراق و ناوچەکەدا پەیڕەو ناکات. هەرێم هەمیشە هەوڵی داوە هاوسەنگی لە پەیوەندییە

دەرەکییەکانی لەگەڵ وڵاتانی ناوچەکەدا بپارێزێت.

لەم بارەیەوە سیاسەتی حکوومەتی هەرێم لە عێراق، جیاواز بووە لە سیاسەتی ئێران. هەرێمی کوردستان ئەمریکا بە هاوپەیمان و هاوبەشی ستراتیژی دەزانێت و، لە زۆر پرسدا لەسەر ئاستی عێراق و ناوچەکە پشتیوانیی لە سیاسەتی ئێران نەکردووە. بۆ نموونە هەرێم پاڵپشتیی لە سیاسەتی ئێران و هێزە شیعەکان نەکردووە بۆ دەرکردنی هێزەکانی ئەمریکا لە عێراق. هەروەها هەرێم بەپێچەوانەی ئێران، بەردەوام پشتگیریی لە هەوڵەکانی ئەمریکا کردووە بۆ ئەوەی میلیشیا شیعەکان بخرێنە ژێر دەسەڵاتی حکوومەتەوە و لە دەرەوەی حکوومەت کار و چالاکی نەکەن. هەورەها هەرێم ئامادە نەبوو، ببێتە بەشێک لە بەرنامە و ئەجێندای ئێران لەسەر ئاستی عێراق و ناوچەکە. بۆیە، ئێران بەردەوام کاری کردووە بۆ لێدان و لاوازکردنی پێگەی هەرێم.

سێیەم، یەکێکی تر لە ئامانجەکانی هێرشەکانی ئێران بۆ سەر هەرێمی کوردستان، ئەوە بوو کە پەیامێک بە ئەمریکییەکان بگەیەنێت کە بەئامانجگرتنی میلیشیاکانی سەر بە ئێران لە عێراقدا، بێوەڵام نابێت و، ئێرانیش بە هەمان شێوە هێرش دەکاتە سەر هاوپەیمانەکانی ئەمریکا لە عێراق، بەتایبەتی لە هەرێمی کوردستان. دیاریشە، بەدەر لە هێرشی ڕاستەوخۆ، ئێران چەندان ئامرازی بۆ لێدان لە پێگەی هەرێم بەکار هێناوە، لەوانەیش: هێرشی گرووپە میلیشیاکان و، هاندانی حکوومەتی عێراق کە هێزە شیعەکان بەسەریدا زاڵن، دژی هەرێمی کوردستان.

چوارەم، وەک بەرپرسانی ئێران زۆر جاران ئاماژەیان پێ دەکرد، بەمەستیان لە هێرشکردنە سەر هەرێم و تەنانەت دەوڵەتانی عەرەبی، ئەوە بوو کە جەنگەکە ببێتە جەنگێکی هەرێمی و، بۆ ئەوەیش کە گوشار لەسەر ئیدارەی ترەمپ دروست بکەن بۆ ڕاگرتنی هێرشەکان. بەتایبەت ئێران لە ڕێگەی هێرشە ڕاستەوخۆ و ناڕاستەوخۆکانەوە دەیویست زۆرترین زیان بە پێگەکانی ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی بگەیەنێت و تێچووی سەربازی و ئابووری لەسەر ئیدارەی ترەمپ زیاتر بکەن و، ناوچەکەیش زیاتر ناسەقامگیر بکەن بۆ ئەوەی ترەمپ پێداچوونەوە بە سیاسەتەکەی بەرامبەر ئێران بکات.

کردنەوەی بەرەیەکی تری جەنگ لە عێراقدا لەلایەن گرووپە میلیشیاکانی سەر بە ئێرانەوە

لەدوای دەستپێکردنی جەنگ دژی ئێران، عێراق بووە مەیدانی سەرەکیی ئەم جەنگە. لەم ڕووەوە، گرووپە میلیشیاکانی سەر بە ئێران، هێرشەکانیان دژی بنکە سەربازی و دیپلۆماسییەکانی ئەمریکا، هەرێمی کوردستان و تەنانەت وڵاتانی کەنداویش توند کرد. بەهێزترین گرووپەکانی سەر بە ئێران لە عێراق، کە بە ناوی "بەرەی بەرگریی ئیسلامی لە عێراق" (بەرەی موقاوەمە) ناسراون، بە شێوەیەکی سەرەکی لە چوارچێوەی هێزەکانی "حەشدی شەعبی"(PMF)دا ڕێک خراون، لەوانەیش: کەتائیبی حزبوڵڵا، کەتائیبی سەییدولشوهەدا، بزووتنەوەی نوجەبا، عەسائیبی ئەهلی هەق. ئەم گرووپە میلیشیایانەی سەر بە ئێران، پێکهاتەی سەرەکیی "میحوەری بەرگری"ی ئێرانن لەسەر ئاستی ناوچەکەدا و ڕاستەوخۆ لەلایەن "فەیلەقی قودس"ەوە سەرپەرشتی دەکرێن و فەرمانیش لە ئێران وەردەگرن.

سەرەڕای گوشارە بەردەوامەکانی ئەمریکا بۆ کۆنترۆڵکردنی میلیشیاکانی سەر بە ئێران و هێنانەژێر

دەسەڵاتی دەوڵەت، بەڵام حکوومەتە یەک لەدوای یەکەکانی عێراق نەیانتوانیوە ئەم میلیشیایانە لە چوارچێوەی هێزە فەرمییەکانی عێراقدا یەک بخەن، یان نەتوانراوە لەچەک دابماڵرێن.

حکوومەتی "سوودانی" کە لە ئۆکتۆبەری ٢٠٢٢ پێک هات، نەک هەر هیچ هەوڵێکی نەدا بۆ کۆنترۆڵکردنی ئەم میلیشیاکانە، بەپێچەوانەوە، لە ماوەی سەرۆکایەتییەکەیدا پێگەی میلیشیاکان بەهێزتر بووەوە. لەم ڕووەوە، سوودانی پشتگیریی لە پرۆژەیاسای حەشدە شەعبی کرد بۆ دەرچوون لە پەرلەمان، هەرچەندە دواتر پرۆژەیاساکە لەژێر گوشاری توندی ئەمریکادا ڕاگیرا. هەروەها لەژێر گوشاری ئێران و گرووپە میلیشیاکاندا، سوودانی کاری کرد بۆ دەرکردنی هێزەکانی ئەمریکا لە عێراق؛ ئەمە جگە لەوەی سوودانی لە ڕێگەی پێدانی ئیمتیازاتی ماددی و ئابووریی زیاتر، پێگەی ئەو گرووپانەی بەهێزتر کرد و ئێستایش وەک دەوڵەت لەناو دەوڵەتدا کار دەکەن.

لەدوای دەستپێکردنی جەنگی ئەمریکا و ئێران، گرووپە میلیشیاکان لە عێراقدا بە شێوەیەکی بەرفراوان لە جەنگی بەوەکالەت دژی ئەمریکا تێوە گلان و، تەنانەت عێراقیشیان خستە ناو جەنگەکەوە، بێ ئەوەی دەوڵەت بڕیاری لێ دابێت. حکوومەتی "محەمەد شیاع سوودانی"یش نەیتوانیوە هیچ هەنگاوێک بهاوێژێت بۆ سنووردارکردنی کار و چالاکیی ئەم گرووپانە و ڕێگەگرتن لە هێرشەکانیان بۆ سەر پێگەکانی ئەمریکا، هەرێم و دەوڵەتانی عەرەبی. ئەمەیش وای کرد، لەسەر ئاستی عێراق کاردانەوەی زۆری لێ بکەوێتەوە.

لە ڕاگەیەنراوێکدا لە ٢٦ی ئاداری ٢٠٢٦، فایەق زێدان سەرۆکی ئەنجومەنی باڵای دادوەریی عێراق، جەختی لەوە کردەوە کە بوونی چەندان ناوەندی بڕیاردان، بەتایبەت لە ڕووی سەربازییەوە، عێراق دەخاتە ناو بازنەی جەنگێکی ناوخۆیی و ناوچەییەوە. هەروەها گوتیشی کە ڕاگەیاندنی یەکلایەنەی جەنگ لەلایەن گرووپە چەکدارەکانەوە، مەترسییەکی گەورەیە بۆ سەر سەروەری و سیادەی عێراق.

لە وەڵامی هێرشە بەردەوامەکانی میلیشیاکاندا لە کاتی جەنگی ئەمریکا و ئێران، فڕۆکەکانی ئەمریکا چەندان جار هێرشی ئاسمانییان کردە سەر هێزەکانی حەشدی شەعبی و میلیشیاکانی سەر بە ئێران لەناو عێراقدا. لە ٢٤ی ئاداری ٢٠٢٦، لە هێرشێکی ئاسمانیی ئەمریکا و ئیسرائیل لە ئەنبار، سەرکردایەتیی گرووپێکی سەر بە میلیشیا شیعەکانی سەر بە ئێرانی کردە ئامانج و ١٥ کەس کوژران و ٣٠ کەسیش بریندار بوون. هەروەها لە ٢٥ی ئادار، ئەمریکا هێرشی کردە سەر نەخۆشخانەی سەربازیی حەبانییە، کە پەیوەست بوو بە وەزارەتی بەرگریی عێراق و، بووە هۆی کوژرانی چەند ئەندامێکی خزمەتگوزاری و برینداربوونی هەندێکی تر لە سوپای عێراق. بەپێی هەندێ سەرچاوە، هێرشەکە بە شێوەیەکی ڕاستەوخۆ بەشێکی یەکەی پزیشکیی لەناو بنکەکە کردە ئامانج کە برینداەکانی حەشدی شەعبی تێیدا چارەسەر دەکران.

هێرشەکانی ئەمریکا دژی حەشدی شەعبی، کاردانەوەی توندی لێ کەوتەوە و حکوومەتی عێراق بەتوندی هێرشەکانی ئەمریکای شەرمەزار کرد. لە ڕاگەیەنراوێکدا لە ٢٥ی ئاداری ٢٠٢٦، حکوومەتی عێراق ئەم هێرشانەی وەک پێشێلکردنی زەقی سەروەریی عێراق ناساند و جەختی کردەوە کە "عێراق مافی وەڵامدانەوەی هەیە بە هەموو شێوازێکی بەردەست بەپێی پەیمانی نەتەوە یەکگرتووەکان." هەروەها سوودانی

نوێنەری ئەمریکای بانگهێشت کرد و نامەیەکی فەرمیی ناڕەزایەتیی پێ درا. ڕاستییەکەی، ئەم هەڵوێست و ڕاگەیەنراوەی سوودانی هەڵەیەکی مەزن بوو، چونکە بە شێوەیەکی ناڕاستەوخۆ دەسەڵاتی دا بە گرووپە میلیشیاکان بۆ ئەوەی "بە ناوی خۆپاراستن" هێرش بکەنە سەر پێگە و بەرژەوەندییەکانی ئەمریکا؛ ئەمە لە کاتێکدایە حکوومەتی عێراق نەیتوانی ڕێگری بکات لە هێرشەکانی گرووپە میلیشیاکان بۆ سەر ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی لە ناوچەکەدا.

لێرەدا، لەجیاتی ئەوەی حکوومەتی سوودانی میلیشیاکان بخاتە ژێر کۆنترۆڵی دەوڵەتەوە، ڕێگەی پێ دا بەردەوام بن لە هێرشەکانیان دژی ئەمریکا. هەر ئەمەیش وای کرد کە ئەمریکا پێداچوونەوە بە سیاسەتەکانی بکات بەرامبەر سوودانی و، چیتر پاڵپشتیی نەکات بۆ ئەوەی دووبارە پۆستی سەرۆکوەزیران وەربگرێت و "چوارچێوەی هەماهەنگی"یش بەئاسانی توانییان سوودانی لە کاندیدبوونی بۆ ئەو پۆستە دوور بخەنەوە.

بە شێوەیەکی گشتی هۆکارە سەرەکییەکانی پشت هێرشەکانی گرووپە میلیشیا شیعەکانی سەر بە ئێران لە عێراق، دەتوانرێت بۆ چەند فاکتەرێکی سەرەکی بگەڕێنرێتەوە: یەکەم، کردنەوەی بەرەیەکی تری جەنگ دژی ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی لە ناوچەکەدا، زیادکردنی تێچووی ئابووریی جەنگەکە بۆ سەر ئیدارەی ترەمپ، گوشاردروستکردن بۆ ئەوەی ئەمریکا کۆتایی بە جەنگەکەی دژی ئێران بهێنێت، ناچارکردنی هێزەکانی ئەمریکا و هاوپەیمانەکانی بۆ کشانەوە لە عێراق و، پاراستنی کاریگەری و هەژموونی ئێران لە عێراق، بەو شێوەیەی کە عێراق لەناو بازنەی سیاسەتەکانی ئێراندا بمێنێتەوە.

کردنەوەی بەرەیەکی نوێی جەنگ: هەرێمی کوردستان لەژێر هێرشی میلیشیا شیعەکاندا

لە گەرمەی جەنگی ئەمریکا و ئیسرائیل لەگەڵ ئێراندا، تاران بەتەنیا ڕاستەوخۆ هێرشی نەکردە سەر هەرێمی کوردستان، بەڵکوو هێزە بەوەکالەتەکانیش لە عێراق هێرشی بەرفراوانیان کردە سەر هەرێمی کوردستان. سەرچاوە کوردییەکان ئاماژەیان بەوە کرد کە لە ٢٨ی شوبات تا ٨ی نیسانی ٢٠٢٦، زیاتر لە □□٠ درۆن و مووشەک ئاراستەی هەرێمی کوردستان کراون. هەروەها لەدوای ڕاگەیاندنی ئاگربەست لە ٨ی نیسانی ٢٠٢٦، زیاتر لە ٣٠ هێرشی مووشەکی و درۆنی کراونەتە سەر هەرێم.

ئامانجی هێرشەکانی گرووپە چەکدارەکان جۆراوجۆر بوون، لەوانە: کونسوڵخانەی ئەمریکا، هۆتێل و شوێنە مەدەنییەکان، ژێرخانی ئابووری، کێڵگەکانی نەوت و گاز، بنکە سەربازییەکانی ئەمریکا، بنکەکانی پێشمەرگە، فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتیی هەولێر و هەریر و، کەمپەکانی نیشتەجێبوونی هاووڵاتیانی کوردی ئێرانی (کوردانی ڕۆژهەڵات). نەک هەر ئەمە، بەڵکوو لە ٢٨ی ئاداری ٢٠٢٦، گرووپە میلیشیاکان بە هێرشی درۆنی، شوێنی نیشتەجێبوونی سەرۆکی هەرێمی کوردستان، "نێچیرڤان بارزانی"یان لە دهۆک کردە ئامانج. ئەمە لە کاتێکدا کە پێشتر "بارەگای بارزانی" پێنج جار بەئامانج گیرابوو.

ئەوەی جێگەی سەرنجە، لە بەرامبەر ئەم هەموو هێرشانەدا، حکوومەتی عێراق هیچ هەنگاوێکی جددیی دژی ئەم گرووپە میلیشیایانە نەهاوێشت. لێرەدا هۆکارەکان جۆراوجۆرن سەبارەت ئەوەی بۆچی حکوومەتی عێراق بەرامبەر ئەم هەموو هێرشانە بێدەنگ بوو: یەکەم، حکوومەتە یەک لەدوای یەکەکانی عێراق بە شێوەیەکی گشتی حەز و ئیرادەیان نەبووە و نییە ڕێگری لە هێرشی میلیشیا شیعەکان بۆ سەر هەرێم

بکەن و تەنانەت زۆر جاران پێیان خۆش بووە ئەم گرووپە میلیشیایانە هێرش بکەنە سەر هەرێم. بەتایبەت زۆر جاران بەرپرسانی عێراق، گرووپە میلیشیاکانیان وەک ئامرازێکی گوشار دژی حکوومەتی هەرێمی کوردستان بەکار هێناوە بۆ سەپاندنی سیاسەتی خۆیان بەسەر هەرێمی کوردستاندا.

لە زۆر کاتدا حکوومەتی هەرێمی کوردستان بەڵگەی ڕوونی داوەتە بەرپرسانی عێراق سەبارەت سەرچاوەی هێرشەکان و ئەوانەی هێرشەکان ئەنجام دەدەن، بەڵام، لەبری ڕێگریکردن لە هێرشەکان و دەستگیرکردنی تاوانباران، دەسەڵاتی بەغدا سیاسەتی خۆدزینەوە لە بەرپرسیارێتیی گرتۆتە بەر و، هیچ ڕێوشێنێکی نەگرتۆتە بەر دژی ئەو گرووپانە.

هۆکاری دیکە، پەیوەندیی بەوەوە هەیە کە حکوومەتی عێراق دەسەڵاتی بەسەر ئەم گرووپانەدا ناشکێت و، ناتوانێت هەنگاوی کاریگەر بۆ دژایەتییان بگرێتە بەر. تەنانەت لە کاتی جەنگی ئەمریکا و ئێراندا، گرووپە چەکدارەکان لە ١٤ی ئادار، هۆشدارییەکی توندیان دایە سەرۆکوەزیرانی عێراق، کە ئەگەر یەک ئەندامیان دەستبەسەر بکرێت، سەرۆکوەزیرانیش دەکوژن! بۆیە، ئەم گرووپانە بە شێوەیەکی سەربەخۆ کار دەکەن و حکوومەتی عێراق هیچ دەسەڵاتێکی بەسەریانەوە نییە. ئەمە لە کاتێکدایە، حکوومەتی عێراق مووچە، چەک و پارە بەم گرووپانە دەدات. بەڵام هەمان ئەو گرووپانە هەڕەشەی کوشتنی سەرۆکوەزیران دەکەن ئەگەر سیاسەتێک پراکتیزە بکات دژی بەرژەوەندییەکانیان بێت.

بۆیە دەتوانین بڵێین لە عێراقدا دوو دەوڵەت هەیە: دەوڵەتێکی فەرمی کە زۆر شکڵییە و دەسەڵاتی ڕاستەوخۆی نییە و، "دەوڵەتی قووڵ" کە لەلایەن گرووپە میلیشیاکانەوە ئاراستە دەکرێت و هەژموونی تەواوی بەسەر پرۆسەی سیاسی و سەربازیدا هەیە لە عێراق.

هۆکارێکی تریش، پەیوەندیی بەوەوە هەبووە کە سوودانی خۆی هیچ نییەتێکی نەبوو بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی ئەم گرووپانە، چونکە بەشێکیان هاوپەیمانی سوودانی بوون و تەنانەت لە پرۆسەی هەڵبژاردنەکانیشدا لە لیستەکەیدا بەشدار بوون.

لە لایەکی تریشەوە، ئەوەی بۆ سوودانی گرنگ بوو، پاریزگاریکردن بووە لە پێگە و دەسەڵاتەکەی، نەک پارێزگاریکردن لە سەروەری و سیادەی عێراق یاخود ڕووبەڕووبوونەوە لەگەڵ گرووپە میلیشیاکان. بەتایبەت سوودانی لەو ڕاستییە تێ گەیشتبوو ئەگەر ڕاستەوخۆ ڕووبەڕووی گرووپە میلیشیاکان ببێتەوە، دەرفەتی بوون بە سەرۆکوەزیران بۆ جاری دووەم لەدەست دەدات. بەتایبەتی، گرووپە چەکدارەکان تەنیا هێزی چەکدار نین، بەڵکوو لە ڕووی سیاسی و ئابوورییەوە پێگەی گرنگیان هەیە و لە پەرلەماندا ژمارەیەکی قورسن و کاریگەرییان لەسەر تەواوی پرۆسەی سیاسی هەیە. سەرەڕای پراکتیزەکردنی ئەم سیاسەتەیش، بەڵام سوودانی هەر نەیتوانی دووبارە پۆستی سەرۆکوەزیران وەربگرێتەوە و، لە کۆتاییدا لە کێبڕکێکە دوور خرایەوە.

ئێرانی دوای کۆتاییهاتنی جەنگ و مەترسییەکانی بۆ سەر هەرێمی کوردستان

ئەوەی ڕاستی بێت، جەنگی ئەمریکا و ئیسرائیل دژی ئێران، لە داهاتوودا کاریگەری و لێکەوتەی زۆری دەبێت بۆ هەرێم؛ بەتایبەت کە سیاسەتی ئەمریکا و ئیسرائیل بۆ ڕووخانی سیستەمی سیاسی لە ئێران ڕووبەڕووی شکست بووەتەوە. گومانی تێدا نییە ئەگەر هاوکێشەکان بە شێوەیەی ئێستا بمێننەوە و ئێران وەک دەسەڵات و سیستەم بمێنێتەوە، گوشاری زۆر دەخرێتە سەر هەرێم. بەتایبەت ئێرانی دوای جەنگ، پێ دەچێت سیاسەتێکی زۆر توندتر بەرامبەر هەرێم بگرێتە بەر. لە لایەک چاوەڕێ دەکرێت ئێران هەوڵ بدات گوشاری زیاتر بخاتە سەر هەرێم و تەنانەت زیاتر کار بۆ ناسەقامگیرکردنی بکات. لە لایەکی دیکەیشەوە ئێران زیاتر لە جاران پاڵپشتیی هێزە پرۆکسییەکانی دەکات، بەتایبەت لە عێراقدا و، تەنانەت لەسەر ئاستی ناوچەکەیش پێ دەچێت ئێران سیاسەتێکی زۆر توندڕەوانەتر پراکتیزە بکات. لەم بارەیەوە، هەرێمی کوردستان لەوانەیە زیاتر لە هەر لایەنێکی دیکە، بەرامبەر سیاسەتی نوێی ئێران نیگەران بێت.

یەکێک لە ئەگەرە هەرە بەهێزەکان ئەوەیە کە ئێران لە هێرشەکانی بۆ سەر هەرێمی کوردستان بەردەوام دەبێت؛ وەک ئەوەی ئێستا دەیکات، کە وێڕای ڕاگەیاندنی ئاگربەست، بەڵام لەم ماوەیەدا ئێران بەردەوام بووە لە بۆردومانکردنی هەرێم لە ڕێگەی درۆن و مووشەکەوە. هەروەها ئەو ئەگەرەیش بەهێزە، کە ئێران هەوڵ بدات ئۆپەراسیۆنی زەمینی لەناو خاکی هەرێمی کوردستان دژی گرووپەکانی ئۆپۆزیسیۆنی کوردی ڕۆژهەڵات ئەنجام بدات؛ بەتایبەتی پاش ئەوەی ڕاپۆرتە جیهانییەکان ئاماژەیان بەوە کرد کە CIA و مۆساد، هانی هێزە ئۆپۆزیسیۆنە کوردییەکانی ئێرانیان داوە بۆ چوونەناو خاکی ئێران لە ماوەی جەنگەکەدا. بۆیە، پێ دەچێت ئێران هەوڵ بدات هەموو ئەم مەترسییانە لە داهاتوودا نەهێڵێت و هەمان سیناریۆی "موجاهیدینی خەلق" لەگەڵ هێزە کوردییەکان دووبارە بکاتەوە. جگە لەوەیش، ئێران زیاتر هێزە پرۆکسییەکانی لە عێراق هان دەدات بۆ ئەوەی بەردەوام بن لە هێرشکردنە سەر هەرێمی کوردستان. لە لایەکی تریشەوە، لەوە دەچێت گوشاری زیاتر بخاتە سەر حکوومەتی عێراق- کە لەلایەن شیعەکانەوە سەرکردایەتی دەکرێت- بۆ پەیڕەوکردنی سیاسەتێکی توندتر بەرامبەر هەرێمی کوردستان.

بۆیە گرنگە هەرێمی کوردستان خۆی بۆ ئەم سیناریۆیانە ئامادە بکات. لەم بارەیەوە، پێویستە هەرێم داوا لە ئەمریکا بکات سیستەمی بەرگریی ئاسمانیی دژەمووشەک و درۆن لە هەرێم جێگیر بکات بۆ ئەوەی

بتوانێت ئاسمانی خۆی بپارێزێت.

سەرچاوەکان

-

-

- Ahmed, Z. R., & Shukri, N. (2022). *What do Iran's protests mean for Iraq and the Kurdistan Region?* The Washington Institute for Near East Policy. https://www.washingtoninstitute.org.
- Gambrell, J., Sewell, A., & Abdul-Zahra, Q. (2025, July 29). *How Iraq's leader kept the country neutral in the Israel-Iran war*. Associated Press. https://apnews.com/article/76f33efb8a903361b01eaed6b96ec040
- Kurdistan Regional Government (KRG). (2024–2025). *Official statements on regional security developments*. https://presidency.gov.krd
- "Statement Issued by the Ministry of Peshmerga Affairs", بيان صادر عن وزارة البيشمركة في إقليم كوردستان 2025.
- Mohtadi, A., Bradost, S., & Pollock, D. (2022, December 13). *Kurds against the Iranian regime: Internal and regional implications*. The Washington Institute for Near East Policy. https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/kurds-against-iranian-regime-internal-and-regional-implications
- (2026, March 5). *The Kurdish struggle for rights and land*. https://www.reuters.com/world/middle-east/kurdish-struggle-rights-land-2026-03-05
- (2022). *Iran threatens targeting Kurdistan Region facilities if opposition parties cross border*. https://www.rudaw.net
- (2022). *Iran strikes Kurdish opposition group in Iraq*. https://www.rudaw.net
- (2025). *KRG condemns continued rocket and drone attacks, criticizes Iraqi government silence*. https://www.rudaw.net
- (2025). *Kurdistan Region hit by over 700 drones and missiles*. https://www.rudaw.net
- (2025). *Iraq's top judge warns armed groups against escalation*. https://www.rudaw.net

- Tasnim News Agency. (2025). *IRGC Central Headquarters warning to Kurdistan Region officials*. X (formerly Twitter). https://x.com
- Toomey, B. (2026, March 1). *Iraqi Shiite militias join the war between Israel, the US, and Iran with drone attacks*. FDD's Long War Journal. https://www.longwarjournal.org/archives/2026/03/iraqi-shiite-militias-join-the-war-between-israel-the-united-states-and-iran-with-drone-attacks.php
- Al Arabiya English. (2026, March 24). *Airstrikes target HQ and leader of Iran-backed militia umbrella group in Iraq*. https://english.alarabiya.net
- Lawk Ghafuri. (2025). *Post on regional security threats*. X (formerly Twitter). https://x.com/LawkGhafuri/status/2036741359680303558